KISLÁBNYOM
A GreenDependent Egyesület hírlevele

2013. JÚNIUS 20. www.kislabnyom.hu **IV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM**

TARTALOM

- **Kislábnyomos életmód**
  - *Közösségi energiaprojektek*
- **Kislábnyom tippek**
  - *Tippek nyertes EnergiaKözösségektől*
- **Kislábnyom hírek itthon**
  - *Előírás lesz az energia-hatékony építkezés*
- **Kislábnyom hírek külföldről**
  - *-400 ppm: Mérföldkőhöz értünk*
  - *-Jó hírek Baszkföldről: hogy lehet, hogy nincs munkanélküliség?*
- **Olvasnivaló**
  - *-Kiáltvány a pénz nélküli életről*
- **Néznivaló**
  - *-Társadalmilag felelős filmek*
- **Termékek, szolgáltatások**
  - *Magyar napelemes kisvasút*
- **Igazságosság ökológiai korlátok közt**
  - *-Faültetés délen, energiahasznosítás északon?*

Ha a MagNet Banknál van számlája, kérjük, ajánlja fel az Önre eső profitot a Kislábnyom program számára!
További információk:
http://www.netbank.hu/kap2013

Kedves Olvasóink!

A közelmúltban több versenybe, kezdeményezésbe is beneveztük a Kislábnyom programot és hírlevelet, kérjük, ha egyetértenek céljainkkal, támogassanak minket szavazatukkal!

Indultunk a Kislábnyom programmal egy európai versenyben: ***„A világ, ahogy szereted”***. A verseny célja, hogy felhívja a figyelmet arra, számos helyi kezdeményezés létezik, amely innovatív módon teremt lehetőséget egy mindenki számára élhető világ kialakítására. Ezek az inspiráló projektek tevékenyen hozzájárulnak a széndioxid-kibocsátás csökkentéséhez.

A versenybe összesen 269 projektet neveztek be, ebből 11-t Magyarországról. Az Európai Unió lakosai 2 hónapig szavazhatnak, hogy kiderüljön, mely a 10 legnépszerűbb kezdeményezés, amiből majd szakmai zsűri választja ki a szerintük 3 legjobbat.

A Kislábnyom programra a következő linken lehet szavazni:
http://world-you-like.europa.eu/index.php?id=742&L=13

Sikerrel neveztük be a Kislábnyom hírlevelet és honlapot, pontosabban a honlap fejlesztését, interaktívabbá, közösségibbé alakítását a ***Magnet Bank Közösségi Adományozási Programjára***, amelynek keretében a bank évről-évre lehetőséget biztosít ügyfeleinek, hogy a bank profitjának 10%-áról rendelkezzenek, és arról döntsenek, mely civil kezdeményezések részesüljenek adományban. Ha a MagNet Bank ügyfelei, kérjük, gondoljanak a Kislábnyomra!

További információk: http://www.netbank.hu/kap2013

Végül, készítettünk egy felhívást mi is Olvasóink számára: ***keressük a legjobb “kislábnyomos” képeket!*** Nagyon várjuk július 31-ig a versenyműveket, részleteket a *Kapcsolódó felhívások* rovatban lehet olvasni. Inspirációként pedig megosztunk egy képet – amelyet, és amelyen található gyerek játszóházat, sajnos nem mi készítettünk...

A szerkesztő: Vadovics Edina, és a Kislábnyom hírlevél csapata

Gyerekeknek, természetes anyagokból készült játszó-házikó, természetes hűtő- és szigetelőrendszerrel (zöldtető és vályogfal)

Forrás és leírás: http://www.treehugger.com/

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Közösségi energiaprojektek - sikertörténetek

Legutóbbi hírlevelünkben az USA-ban egyre népszerűbb napkertek létrehozásáról és működtetésének módjáról számoltunk be röviden. Európa több országában is találunk hasonló, megújuló energiák közösségi használatát elősegítő, a közösség által finanszírozott kezdeményezéseket – és nem csak napkerteket!

Nagy-Britanniában két új projekt is sikeresnek ígérkezik, azaz mindkét ötlet elég érdeklődőt vonz ahhoz, hogy a beruházások meg is valósulhassanak. Az egyik projekthelyszín Oxford, ahol a helyiek a Temzén készülnek vízerőművet építeni egy meglévő duzzasztógátnál. Az építési munkálatok 2013 nyarán kezdődnének és 2014 februárjában indulna az áramtermelés, a befektetőket ezév áprilisában kezdték gyűjteni. Ahogy megnyílt a támogatási lehetőség, két héten belül 300.000 £ jött össze 95 részvényestől, akik háromnegyede Oxfordban él. A másik helyszín a Devon-ban található South Brent falu, ahol 2013 tavaszára gyűlt össze egy nagy szélturbina telepítéséhez szükséges tőke, majdnem teljes egészében helyi támogatásból.

A közösségi zöldenergia projektek egyre több érdeklődőt, befektetni kívánót és tőkét vonzanak. Hogy miért? Egyrészt azért, mert csökkentik az energiaszámlát, a közösség és az egyén karbon-lábnyomát, energiafüggőségét, másrészt pedig összehozzák az embereket.

A projektek szervezői, akik a közösség által jól ismert és az emberek bizalmát élvező személyek, adománygyűjtő munkájuk során számíthatnak a zöld gondolkodású emberek tenni akarására, világjobbító szándékára is!

Saskya Huggins, az oxfordi Osney Vízerőmű projekt egyik önkéntese szerint "amikor egy nagy globális problémát is célzó, helyi szinten működtetett és finanszírozott, hatékony energiaprogram indul, ráadásul a saját közösségedet is támogatod a befektetéseddel, két kézzel kapsz a lehetőség után."

"Amikor 10 éve Oxfordba jöttem, olvastam erről az ötletről a helyi lapban, és nagyon tetszett, de nem tudtam elképzelni, hogyan lehetne egy ilyen nagyszabású projektet egy ilyen kis helyen megvalósítani. Egy évtizede ott motoszkált a fejemben a dolog és semmiképp nem akartam lemaradni róla. A közösségi vízerőmű megvalósulása tartja bennem a reményt, hogy a klímaváltozás ellen tényleg fel lehet venni a harcot. Akár a magánember szintjén is, alulról jövő, helyi kezdeményezésekkel. Hihetetlenül szerencsésnek érzem magam, hogy részese lehetek ennek." – mondja Charlotte Robinson, az Osney Vízerőmű egyik befektetője.

Ilyen lesz az Osney Vízerőmű Oxfordban
Fotó: Osney Lock Hydro Ltd.

A 3000 lakosú South Brent-ben nagyjából 130 ember adott pénzt a szélkerékre. Bár Devonban több tervezett szélturbina is heves tiltakozást váltott ki korábban – köztük néhány közösségi projekt is – South Brentben csak nagyon kevesen ellenezték a terveket. Osney esetében az eddig összegyűjtött pénz több, mint fele a duzzasztógát egy mérföldes körzetéből származik.

A South Brent Közösségi Energiatársaság, amelyet a Fenntartható South Brent elnevezésű szervezet tagjai alapítottak a szélturbinás projekt irányítására, Közösségi Részvények kibocsátásával 5 hónap alatt teremtette elő a 225kW-os szélkerék felállításához szükséges 430.000 £-ot. A tervek szerint az áram eladásából származó profitot visszaforgatják majd, például a középületek energiatakarékossági beruházásaira vagy az energiaszegénység elleni harcra.

Ehhez hasonló szélturbinára gyűjtenek South Brentben
Fotó: http://www.transitiontowntotnes.org

Az egyéni befektetések összege mindkét projekt esetében hasonló nagyságrendű: a vízerőműnél átlag 3.000 £-ot fizettek a befektetők, míg Devonban 2.300 £-ot. Az Osney részvényesei magánszemélyek, South Brentben volt néhány vállalati befektető, de több, mint 95% itt is magánszemély.

A németországi tapasztalat azt mutatja, hogy **támogató környezetben a közösségi energiatermelő cégek gombamód szaporodnak**. 2012 nyarán már több, mint 500 energiatermelő szövetkezet működött az országban, ebből közel 170-et 2011-ben alapítottak. Bár ott gyorsabban nő a közösségi összefogások száma, a projektek alapvetően hasonló felépítésűek. A részvények átlagos értéke – mint az angoloknál – itt is kb. 2.800 £, és a befektetők több, mint 90%-a magánszemély. Az osztalék jellemzően 4% - Osney és South Brent is kb. ennyit fizet. A német projektek nem a részvényesek meggazdagodását célozzák, hanem egyrészt a megújuló energiákat szeretnék népszerűsíteni, másrészt igyekeznek a helyi gazdaságban tartani a pénzt.

A Németországban működő szövetkezetek az ország áramtermelésének elenyésző részét, kevesebb, mint egy ezrelékét adják. A közösségi energiatermelés azonban olyan mértékben terjed, hogy ez az arány nemsokára jelentősen nőhet.

A két angol projekt tapasztalatai alapján úgy tűnik, hogy a helyi közösségben gyökerező, emberi léptékű és alapos körültekintéssel működtetett megújuló energiát termelő vállalkozások komoly helyi tőkét vonzanak – akkor is, ha a várható pénzügyi megtérülés nem rövidtávú.

Forrás és további információ: http://www.guardian.co.uk/environment/2013/apr/29/community-raising-money-green-energy

Kislábnyom tippek

Takarékossági tippek a nyertes EnergiaKözösségektől

A nemrég lezárult versenyben **a győztes Győr és környéke közösség tagjai 23% energiát takarítottak meg előző évi fogyasztásukhoz képest**, a 2. helyezet Kopaszhegy csapat Pécelről 17,4%-ot, a 3. helyezet Váci EnergiaKözösség pedig 12%-ot!

A legfőbb tanulság, melyeket levontak a csapatok a megmérettetés alatt, az volt, hogy ha energiát akarunk megtakarítani, sok emberi energiát kell befektetni – figyelmet, időt, kitartást. Ezekkel felszerelkezve azonban **nincs olyan háztartás, amelyben ne lehetne még egy kicsit spórolni**, különösen, ha közben napi szinten személyes kapcsolatban állnak hasonló gondolkodású emberekkel, családokkal!

Íme néhány bevált példa, melyek kipróbálását mindenkinek ajánljuk:

- Télen nincs szükség 26°C-ra és nem kell minden helyiséget fűteni, ezért állítsuk a termosztátot alacsonyabb hőfokra.
- Napközben, ha senki nem tartózkodik otthon, csak a hőmérséklet szinten tartása szükséges.
- Terítsünk dupla réteg szőnyeget a szobákba, a bejárati ajtóhoz tegyünk vastag függönyt, és az ablakokhoz is szerezzünk párnát.
- A cserépkályha más hőérzetet biztosít, mezőgazdasági hulladékkal is fűthető (venyige, kóró), ám mindenképp száraz fát, venyigét használjunk.
- A padlásfeljárót, belső lépcsőházat is érdemes szigetelni.
- A radiátorok mögé helyezzünk hőtükröt.
- Használjunk energiatakarékos izzókat, és több égős csillárban néhányat nyugodtan csavarjunk ki.
- A villany lekapcsolására fordítsunk nagyobb figyelmet, ha kimegyünk a helyiségből.
- Használat után áramtalanítsuk az elektromos készülékeket, javasolt eszköz ehhez a lekapcsolható elosztó használata.
- A szürkevizet is használjuk: felmosás, WC öblítés.

- Fürdés helyett próbáljuk ki a pár perces zuhanyzást (szappanozáskor a víz legyen elzárva)
- A fali vízmelegítő hőfokának beállításakor vegyük figyelembe a külső hőmérsékletet.
- Tartsuk karban a kazánt, s a víz hőmérsékletét állítsuk alacsonyabb hőfokra.
- Konyhai praktikák: csökkentsük a főzési időt és tegyünk fedőt az edényre, továbbá alkalmazzunk helyi világítást a főzéshez.
- Figyeljünk a hűtőajtó nyitogatására és a hűtőrácsot is tartsuk tisztán.
- Mosogassunk álló vízben.
- Mosás, mosogatás teli géppel történjen, alacsonyabb hőfokon, rövid program alkalmazásával.
- Mellőzzük a vasalást és a TV nézést.

További tapasztalataik, tippjeik előadásaikban olvashatók: http://www.energyneighbourhoods.eu/hu/sikeresen-lez%C3%A1rtuk-2-%C3%A9vadot

Sikeresen lezártuk a 2. évadot is!

2013. április 27-én a RENEXPO keretében tartottuk meg az EnergiaKözösségek 2. fordulójának programzáró és díjátadó rendezvényét Budapesten, a SYMA csarnokban. Az esemény fényképes beszámolója itt olvasható.

A rendezvény karbon-lábnyomának semlegesítése céljából 50 db őshonos gyümölcsfát vásároltunk, melyeket adomány ellenében osztottunk szét a program résztvevőinek és a gödöllői klíma-klub tagjainak.

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Kislábnyom hírek itthon

Előírás lesz az energiahatékony építkezés!

Európa energiafüggőségének csökkentése érdekében, valamint az egyre súlyosabbá váló globális klímaváltozás enyhítése végett az Európai Unió 2010-ben úgy döntött, jelentősen szigorítja az épületekkel szembeni energetikai elvárásokat. A 2010/31/EU európa parlamenti és tanácsi irányelv kimondja, hogy 2019 után az Unió területén már csak „közel nulla" energiaigényű házak épülhetnek. (Közintézmények esetén mindezt már két évvel korábban el kell érni.)

Hatékony Ház Napok: Nyisson Ön is!

Az uniós irányelv megvalósulásának érdekében 2012 augusztusában indult nemzetközi „***Hatékony Ház Napok: Nyisson Ön is!***" elnevezésű 3 éves projekt célja, hogy kézzelfogható tapasztalatokat nyújtson az alacsony energiaigényű épületekről mindenki számára. Ennek keretében új és felújított lakóházakat, középületeket látogathatnak meg az érdeklődők, akik így első kézből ismerhetik meg a hatékony épületek előnyeit, építésének körülményeit és a használattal kapcsolatos tapasztalatokat. A látogatók szakmai (nem reklámnak minősülő) és megbízható információt kapnak a házban élő és az építkezési/felújítási munkálatokat átélt lakóktól, tulajdonosoktól és kivitelezőktől.

A projektben magyar partnerként a **GreenDependent Intézet** is részt vesz, aki a nyílt napokat kétszer, 2013 és 2014 őszén fogja megszervezi (a Nemzetközi Passzív Ház Nyílt Napokkal együtt).

Ezen kívül a program során elérhető lesz egy magyar nyelvű honlap (www.hatekonyhaz.hu), mely ismerteti a közel nulla energiaigényű épületek általános tudnivalóit, építésének lehetőségeit, továbbá a különösen hatékony épületekről, tervezőkről és kivitelezőkről is informálja a lakosság, az építőipar és a közszféra képviselőit.

Ha tud ilyen épületekről: ilyen épületben dolgozik vagy él, ilyen épületet tervezett vagy építtetett, vagy esetleg ilyen épületben laknak, dolgoznak ismerősei, kérjük, ossza meg itt!

Szakmai együttműködő partnerek:

- Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME), Magasépítési Tanszék (MET)
- Magyar Passzívház Szövetség (MAPASZ)
- Passzívházépítők Országos Szövetsége (PAOSZ)

Forrás: http://www.epitemahazam.hu/blog/az-utobbi-idok-talan-legfontosabb-hire-hazepitok-hazfelujitok-es-az-epitoipari-szakma-szamara, és http://energiainfo.hu/cikk/szigorodnak_az_epuletekre_vonatkozo_energiahatekonysagi_kovetelmenyek.29802.html

Petíció Tájfajtáinkért!

Az európai vetőmag-szabályozás új változata akadályozza a mezőgazdasági sokféleség bővítését, a fenntartható mezőgazdaság kibontakozását és az élelmezés-biztonságot, valamint a tervezet nem tartja tiszteletben a gazdálkodók mezőgazdasági sokféleséggel kapcsolatos jogait, és nem felel meg a fogyasztók elvárásainak sem, ezért 11 hazai civil szervezet nyílt levélben kéri Andor László Biztoson keresztül az EU döntéshozóit a jogszabály felülvizsgálatára. A teljes levél innen letölthető. A petíció itt aláírható.

Forrás: http://www.elotisza.hu/hirek/2013/05/02/peticio-tajfajtainkert

Példátlan kincsre bukkantak a Bükk lábánál

Több mint 200 éves gyümölcsfák hoztak újra termést Mónosbélen. A szervita szerzetesek által telepített almáskert érdekessége, hogy a fák hosszú évtizedeken át nem termettek. A gyümölcsös újjáéledését végül a Start közmunkaprogram tette lehetővé, amelynek keretében a helyi önkormányzat rendbe tette a kertet, amit a fák bő terméssel háláltak meg.

Forrás: http://www.veddamagyart.info/kultura/6230-peldatlan-kincsre-bukkantak-bukk-laba

Llikvidálják az ökológiai gazdálkodás fellegvárát!

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet döntése alapján a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ 21 éves múltra visszatekintő, nemzetközi hírű ökológiai mintagazdasága 2013. november elsejétől elveszíti területeit.

A német és magyar szakemberek által kormányközi együttműködés keretében megtervezett mintagazdaság további működésének biztosítását több európai ország nagykövetsége, és a biogazdálkodók európai szervezete (IFOAM EU Group!) is eredménytelenül kérte...

Forrás:
http://greenr.blog.hu/2013/04/20/haduzenet_kishantosnak_likvidaljak_az_okologiai_gazdalkodas_fellegvarat

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Kapcsolódó felhívások

Fénykép készítő versenyt hírdetünk: keressük a legjobb “kislábnyomos” képeket!

A Hírlevél hasábjain keresztül régóta igyekszünk sok inspirációt, hasznos ötletet nyújtani olvasóinknak a Kislábnyomos életmóddal kapcsolatban.

Ezúttal szeretnénk Olvasóinkat is bevonni ebbe, és inspiráló “kislábnyomos” életmódot megvalósító, segítő, motiváló képeket, fotókat kérni. Hogyan valósul meg a kislábnyomos életmód a mindennapokban?

A fotó témája: Kislábnyomos életmódhoz kapcsolódó élmény, cselekvés, vagy tárgy bemutatása.

Mérete: maximum **5 MB** kép formátumú fájl.
A kép mellett kérjük beküldeni a **készítő nevét és az alkotás címét** is.

Beküldési határidő: 2013. július 31.

Beküldés módja: e-mailben az **info [kukac] kislabnyom.hu címre**. A tárgy mezőbe ezt kérjük írni: fotó pályázat.

Az alkotásokat a szerző és a cím megjelölésével a kislabnyom.hu honlapon, a hírlevélben és a facebook oldalunkon is közzé tesszük.

Mindenki, aki indul a versenyben, egyben hozzájárul, hogy képét ezen médiákban, felületeken felhasználjuk – nevének és a kép címének feltűntetésével.

A legjobb 3 pályamű készítőjét környezetbarát ajándékokkal jutalmazzuk!

További információk: GreenDependent; 20/334-2889, 28/412-855; info [kukac] kislabnyom.hu

Hogyan néz ki a hulladék?

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) versenyt hírdet a hulladék művészi ábrázolásának céljából. A verseny apropója, hogy minden európai évente átlagosan mintegy fél tonna háztartási hulladékot termel. Ezen hulladék valójában hasznosítható erőforrás, azonban egy friss elemzés szerint csak kétötödük kerül ismételt feldolgozásra. A lerakott szemét így gazdasági veszteséget okoz, továbbá károsan hat a környezetre és az egészségre is.

Kép: Ivan Dervisevic

A szervezők 3 kategóriában várják a pályázatokat: **fotó, rajz/karikatúra és rövidfilm**. Az alkotásokhoz csatolni kell egy rövid leírást is.

A nevezés feltételei:

- A versenyre a 18. életévüket betöltő, és az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagállamainak egyikében vagy a velük együttműködő országokban élők jelentkezhetnek.
- A nevezés díjtalan.
- Egy pályázó összesen 5 különböző alkotást nyújthat be.
- Az eredeti alkotásokat a versenyszabályzat iránymutatásai szerint kell elkészíteni. Fénykép esetén a hosszú oldal>2000px lehet, videó esetén 30-90 másodperces rövidfilmet várnak, illetve a rajz/karikatúra egy keretben megjeleníthető legyen.
- Az elkészült műveket az internetes megosztók egyikén (Youtube, Vimeo, Flickr, Shutterfly, Snapfish vagy Photobucket) közzé kell tenni.
- A nevezés ezen online adatlap kitöltésével válik érvényessé, amelyen a feltöltött fájl linkjét is meg kell adni.

A legjobb alkotásokat mindhárom kategóriában 500 euro pénzjutalommal honorálják, valamint lesz egy külön, fiatal alkotóknak kiosztott 500 eurós díj is (fiatal: aki 1989 és 1995 között született).

A pályázatok beadási határideje: 2013. szeptember 30., 24:00 (közép-európai idő szerint).

A versennyel kapcsolatos kérdéseket az alábbi e-mail címen lehet feltenni: competitions@eea.europa.eu

További információk és részletek:
http://www.eea.europa.eu/highlights/about-us/what/public-events/competitions/waste-smart-competition

Forrás:
http://www.eea.europa.eu/highlights/what-does-waste-look-like?&utm_campaign=what-does-waste-look-like&utm_medium=email&utm_source=EEASubscriptions

Kislábnyom hírek külföldről

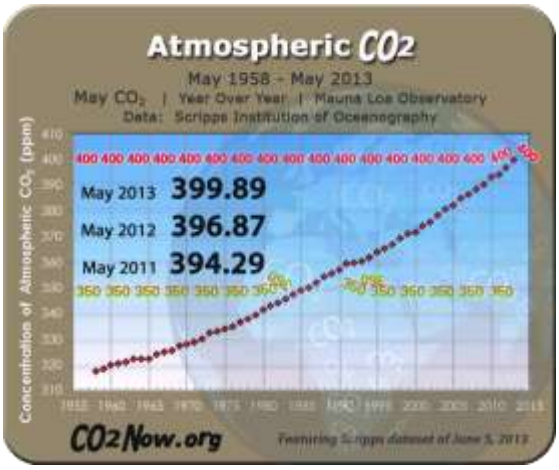

400 ppm – Mérföldkőhöz érkeztünk...

2013 májusában, 1958 óta, mikortól a légkör széndioxid-tartalmának mérése kezdődött, először 400 ppm napi értéket mértek a hawaii Mauna Loa Atmoszférakutató Obszervatóriumban *(Mauna Loa Observatory)*. Ez azt jelenti, hogy 1 millió légköri részecskéből 400 szén-dioxid.

Az ábrán látható Keeling görbe, amely a havi átlag CO_2 értéket mutatja, hamarosan, az éves légköri CO_2 tartalom ingadozása miatt újra csökkenő értéket mutat majd, hogy aztán jövőre még magasabbra emelkedjen. A Keeling görbe által mutatott növekedés kb. évi 2 ppm, így úgy tűnik, a 450 ppm értéket 2038 előtt elérjük majd.

Becslések szerint legutóbb a földtörténeti pliocén időszakban (kb. 2-6 millió éve) volt ilyen magas a szén-dioxid légköri szintje. Akkor a globális átlaghőmérséklet 3-4 Celsius-fokkal volt több a mostaninál (de a sarkvidékeken 10 fokkal), a tengerszint pedig 5-40 méterrel volt magasabb.

Források és további részletek:
http://keelingcurve.ucsd.edu/now-what/, http://www.origo.hu/idojaras/20130506-szendioxid-400-ppm.html és http://co2now.org/ (ábra)

Bonni klímatárgyalások – csak csoszogunk határozott lépések helyett

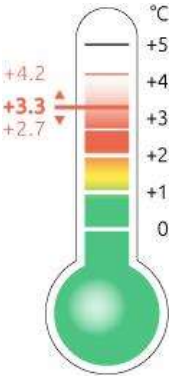

A jelen kibocsátási tendenciáit és az országok, országcsoportok létező klímaváltozással kapcsolatos már elfogadott és tervezett kibocsátás-csökkentési intézkedéseit figyelembe véve várható, hogy 2100-ig 4 °C-kal emelkedik az átlaghőmérséklet. Ez jóval a 3,3 °C-os emelkedés felett van, amely akkor teljesülne, ha minden vállalást és ígéretet teljes mértékben teljesítenének vállalóik. Az elmúlt évtized karbon-intenzív, fosszilis tüzelőanyagoktól jelentős mértékben függő fejlődése sajnos azonban a nagyobb hőmérsékletemelkedés valószínűségét növeli. Továbbá, egyre több a bizonyíték áll rendelkezésre arról, hogy **a jelen érvényben lévő intézkedések a vállalások teljesítéséhez nem elegendőek**. A nemzetközi *Climate Action Tracker* kezdeményezés szerint az EU 20%-os csökkentési célja sem elégséges.

Forrás: http://climateactiontracker.org/news/141/Climate-shuffle-likely-to-lead-to-increased-warming.html

Jó hírek Baszkföldről: hogy lehet, hogy nincs munkanélküliség?

Az 1950-es években José María Arizmendiarrieta atya, Mondragón papja inspirálta közösségi tulajdonú vállalkozások alakítását annak érdekében, hogy a hozzá tartozó egyházközségben élő fiataloknak legyen munkájuk. Elképzelése szerint akkor, ha a munkások is tulajdonosai egy vállalkozásnak, a létrehozott vagyon is a munkásokhoz, és rajtuk keresztül a szélesebb helyi közösséghez kerül.

Mára a kezdeményezés eredményeként kb. **102 közös tulajdonú vállalkozás (azaz szövetkezet) működik, amelyek együttesen több mint 100 ezer embert foglalkoztatnak, és megközelítőleg 6 milliárd euró értékű bevételt termelnek**, és ezzel Spanyolország 7. legnagyobb üzleti vállalkozásának számítanak. Minden szövetkezet profitjának 10%-át oktatási és társadalmi szempontból hasznos projektekre kell, hogy fordítsa. Ennek eredményeként a baszk kultúra, nyelv és művészet újra virágzik.

Ezen felül, a szövetkezetek éves profitjuk további 10%-át beteszik egy ún. társadalmi vállalkozás alapba, amelyet kutatásra és fejlesztésre fordítanak, hogy a meglévő szövetkezeteket fejlesszék, illetve a szükségleteknek megfelelően újakat hozzanak létre. Ez a régió gazdaságát fejleszti munkahelyek teremtésén, és a meglévő szövetkezetek közti együttműködések ápolásán, fejlesztésén keresztül. Továbbá, a javak és vásárlóerő minél egyenletesebb elosztása érdekében megállapodás született arról, hogy a legjobban fizetett alkalmazottak fizetése max. 8-szorosa lehet a legkevésbé jól fizetett társaikénak.

Ugyanakkor, **mikor Spanyolországban átlagosan 25% a munkanélküliség, és a fiatalok 50%-ának nincs munkája, a Mondragón Szövetkezetekben nincs munkanélküliség**. Stratégiájuk, hogy a lassuló, jelenleg kevésbé jól működő szektorokból a munkásokat áthelyezik a jól teljesítő szektorokban működő szövetkezetekbe. A közelmúltban a recesszió miatt csökkent vásárlóerővel rendelkező európai piac miatt például 2000 alkalmazottat kellett a tűzhelyeket és mosógépeket gyártó FAGOR szövetkezetből más szövetkezeteknél elhelyezni. Ez a Szövetkezeteknek mindenképp kihívást jelentett, de annak köszönhetően, hogy a munkások egyben a Szövetkezetek tulajdonosai is, könnyebben és rugalmasabban meg tudnak birkózni a változó gazdasági környezet következtében jelentkező kihívásokkal. A jelen gazdasági válság következményeként hozták azt a döntést is, hogy **annak érdekében, hogy több embernek lehessen munkája, önkéntesen csökkentik a munkaórák számát.**

Forrás és további részletek: http://centerforneweconomics.org/e-newsletters/lessons-basque-country

Olvasnivaló

Vár a vadon!

Nagyjából egy éve, a Kislábnyom hírlevél 38. számában írtunk arról, hogy Nagy-Britanniában drámai mértékben távolodnak a gyerekek a természettől, ami az egészségi állapotukra és az iskolai teljesítményükre is negatív hatással van.

A filmezéssel foglalkozó David Bond 2012-ben marketing kampányt indított az országban „*Project Wild Thing*" néven, hogy ezen változtasson, és legalább egy millió gyereket rávegyen a természet újrafelfedezésére, örömeinek élvezetére. Bond kinevezte magát a Természet Marketing Igazgatójává, majd hirdetési és marketing szakértők segítségével nekilátott, hogy a közönyös fogyasztókat és családjaikat megismertesse e bámulatos, ingyen hozzáférhető csodatermékkel – a természettel.

Az egész országot lefedő kampány mindenhol ott van: óriásplakátokon, szülészeteken, TV-ben. Az ötletgazdák nem csak hirdetnek, szerveznek is: összehozzák a célcsoportot olyan szervezetekkel, akik segíthetnek a családoknak több időt tölteni a szabadban (városi méhészkedést oktatnak, szabadtéri óvodát vagy kalandparkot működtetnek stb.); honlapjukon információkkal, javaslatokkal segítik a vadonba vágyókat; és külön ötletekkel szolgálnak a csecsemőkorú gyermekek szüleinek is. Az oldalon Vad Fogadalmat is lehet tenni, amely így szól: **„Megígérem, hogy legalább annyi időt töltök a szabad levegőn, mint amennyit a képernyő előtt ülök és saját példámmal másokat is erre biztatok!"**

Az UNICEF szerint a fejlett országok közül az Egyesült Királyságban élő gyerekek a legboldogtalanabbak. Van bőven ennivaló, megszámlálhatatlan TV-csatorna, internet és WiFi, nem fenyegeti őket háború – akkor mégis mi a baj? Nagy valószínűséggel a természettel való kapcsolat hiánya. A gyerekek kevesebb, mint 10%-a játszik odakint a zöldben (egy generációval ezelőtt ez a szám még 50% volt), sokkal kevesebbet kószálhatnak kedvükre, 50%-ukat sosem engedik fára mászni, 20%-uk nem fogócskázhat és „gesztenyeharcot" se játszhat (a vadgesztenyéről elnevezett *conkers* népszerű játék Angliában).

"Az otthonülő - a TV, az internet és a számítógépes játékok áldozatául eső - gyerekek olyan generáció tagjai, amelynek nincs kapcsolata a természet világával. A gyerekeim 3 és 5 évesek és visítanak, ha kikapcsolom a TV-t. Azért küzdök, hogy visszakapjam őket, mielőtt túl késő lenne. A szabadtéri időtöltés jó buli, jó az egészségnek is, és ingyen van. A gyerekek – ha módjukban áll – szeretnek kint játszani, csak meg kell adni nekik a lehetőséget. Ha nem cselekszünk most, egy egész generáció nő fel anélkül, hogy bármilyen kapcsolata lenne a természettel. Ki fog így gondoskodni a bolygóról 50 év múlva?" - teszi fel a jogos kérdést David Bond.

A projekt honlapja: http://www.projectwildthing.com/
Forrás és további információ: http://outdoornation.org.uk/2012/09/11/take-the-project-wild-thing-pledge/

Kiáltvány a pénz nélküli életről (The Moneyless Manifesto)

Mark Boyle neve ismerősen csenghet Olvasóink számára, 45. Hírlevelünkben írtunk javaslatáról ahhoz kapcsolódóan, hogy hogyan és mit lehetne a visszafordíthatatlan klímaváltozás megelőzése érdekében mindannyiunknak tenni *("...mindannyian tűzzünk ki éves célokat arra nézve, hogy hogyan térünk át a szénszegény életmódra: olyan célokat, amelyek realisztikusan elérhetők, és egyben radikálisan alacsonyak ahhoz, hogy a megoldás felé vezessenek...")*.

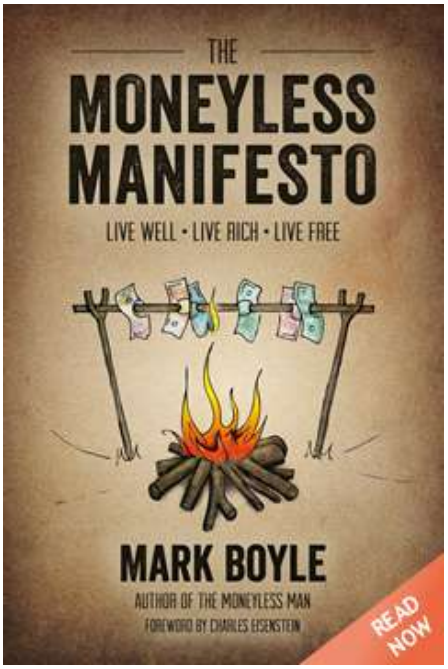

Mark immáron 2 és fél éve él teljesen pénz nélkül Angliába – ennek tapasztalatairól írta első könyvét, melynek címe a *The Moneyless Man* (Pénz nélkül élő ember).

Üzleti tanulmányokat végzett, majd sokáig biotermékeket forgalmazó és gyártó vállalatoknál dolgozottt. Szívesen tart előadást – de ezek érdekében sem repül! – és sokat publikál a pénz nélküli élet rejtelmeiről, kihívásairól és örömeiről. A *Guardian* c. angol napilapban blogja van. Alapítója a Freeconomy (ajándékgazdaság) elnevezésű szerveződésnek, amelynek világszerte 173 országban van tagja.

Jelenleg egy teljes mértékben lokalizált, föld-alapú ajándékgazdaság létrehozásán dolgozik, hogy a gyakorlatban is megmutassa, hogy működnek a *Kiáltvány a pénz nélküli életről* c. könyvében bemutatott ötletek és megoldások.

A könyv angol nyelven, a szerző elveinek megfelelően, ingyen olvasható elektronikus formában:
http://www.moneylessmanifesto.org/why-free/

Puhaborítású könyv formájában rendelhető is. Ebben az esetben a bevételeket részben a könyv nyomtatására, részben pedig az ajándékgazdaság megteremtésén munkálkodók aktivitásának támogatására fordítják.

Forrás: http://www.moneylessmanifesto.org/

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Néznivaló

Élet az ember után

A *History* televízió készített egy rendkívül érdekes dokumentumfilm-sorozatot arról, hogy mi történne bolygónkkal, ha az emberi faj egyik pillanatról a másikra eltűnne, és itt hagyna minden addig használt dolgot maga után.

A hatezer éves kőépítmények szinte változatlanul állják az idő ostromát, ám az alig negyedszázada elhagyott településeket már elkezdte visszahódítani a természet. Vajon tud-e az emberiség örök nyomokat hagyni a Földön, vagy csak idő kérdése, hogy a legértelmesebb élőlény nyomtalanul eltűnjön a bolygóról?

Látványos képekkel mutatja be a film, milyen lenne a világ, illetve egy-egy adott helyszíne az ember után 5, 10, vagy éppen 10 ezer évvel, hogyan pusztulnának el a városok jelképeivé vált épületek, a ritka műalkotások. Milyen hatása lenne egy ilyen eseménynek az állat-, és növényvilágra, az épített és természetes környezetre.

A film megtekinthető itt: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=sVyk3apIdpE
Forrás: http://zoldvilagomegyesulet.blogspot.hu/2011/09/elet-az-ember-utan-film.html

A méhek világa

Hogyan élnek a méhek? Miért jelent katasztrofális veszélyt az emberiségre is a méhpusztulás?

A méhek világa (*More Than Honey*) című díjnyertes német-osztrák-svájci dokumentumfilmből kicsik és nagyok egyaránt sokat megtudhatnak ezekről a különleges élőlényekről és az általuk készített mézről.

„Igényes, részletesen kidolgozott és csodás képsorokkal büszkélkedhet a film, ami még a történet folyamában néha bekövetkező döccenők ellenére is izgalmas. Ráadásul egy napjainkban égetően fontos problémát jár körbe, főleg ha hiszünk Einsteinnek, aki szerint „ha a méhek kipusztulnak, az emberiségnek már csak négy éve marad hátra”. (http://filmtekercs.hu)

A filmet május 9. óta játssza több pesti (Művész, Uránia) és vidéki mozi is.

Forrás és további információ: http://www.vinoport.hu/?node=5616
http://filmtekercs.hu/kritikak/ha-ok-kipusztulnak-mi-is-odaveszunk-a-mehek-vilaga

A méhek eldorádója lett Magyarország

A méheket időről-időre sújtja a táplálékhiány, a klímaváltozás, a kémiai stressz, a toxikus anyagok, valamint a méheket támadó különböző kórokozók, például élősködők, atkák, vírusok. A méhek toleranciája pedig csökkent az utóbbi időben. Ennek ellenére Magyarországon folyamatosan nő a méhcsaládok és a méhészek száma: az országban több mint 20 ezren foglalkoznak méhészettel, a méhcsaládok száma pedig meghaladta az egymilliót. (Forrás itt.)

Társadalmilag felelős filmek

http://sociallyresponsiblefilms.blogspot.ro/

Az oldal elgondolkodtató és letölthető – lényegében korunk legégetőbb problémáit ismertető - dokumentumfilmek gyűjteménye.

Kínai gátépítés hatásai, amerikai kukoricafarmerek sorsa, klímaváltozás, zenészek a világ jobbításáért, Monsanto és a genetikailag módosított élelmiszerek, Antarktisz-kutatók tapasztalatai, kizsákmányolt cukornádtermesztők, az emberiség olajhasználatra épülő hatalma és még hosszan sorolhatnánk. Lehet csemegézni oktatáshoz, előadáshoz, borongós szombat délutánhoz.

6 perc a túlfogyasztásról

A rövidfilm címe önmagáért beszél, a nem túl kellemes hat perc pedig garantáltan átgondoltatja velünk a holnapi menüt.

Idézet egy felindult néző véleményéből: „Sokkolt a film! Az állatok nem tárgyak, az emberek nem gépek és miközben mi túlfogyasztunk, millióknak nem jut elég élelem! Az állatokkal lehet szeretettel is bánni, és hálát adni az ételért, amit fogyasztunk. Hallgatnunk kell a lelkünkre – elég volt a globalizáció káros hatásaiból, a korrupt pénzügyi világból, az erkölcstelen politikusokból, a profit hajszolásából, a környezet tönkretételéből! Fel kell ébrednünk, tudatosságra van szükség, változnunk kell! Sokmilliárdan vagyunk... de a Földből csak egy van!”

A film megtekinthető itt: http://vimeo.com/57126054

Termékek, szolgáltatások

Elindult a világ első, magyar fejlesztésű napelemes kisvasútja!

Május 4-én elindult a királyréti kisvasút új motorvonata. A fejlesztés célja egy olyan motorkocsi kialakítása volt, amely természetvédelmi területen a lehető legkevesebb energiával és a lehető legkisebb környezeti terheléssel üzemeltethető. A magyar mérnökök által kifejlesztett és Magyarországon gyártott prototípus mérföldkő lehet a kisvasutazásban, mert az eddig is környezetbarát tömegközlekedésnek számító erdei vasutazás ezzel a motorkocsival zéró helyi szennyezőanyag-kibocsátóvá válik.

Borongós időben is működik az erdei vasút, de nyitott karosszériával, jó időre tervezték. Mivel még csak egy darab szerelvény állítható munkába, a hagyományos motorkocsik is tovább szolgálnak a vonalon.

Forrás és riportfilm: http://index.hu/video/2013/05/04/kiralyreti_kisvasut/

Teherszállító kerékpár, viszikli, tricikli és a többiek

A Kerékpárév alkalmából Európa legnagyobb teherbiciklije turnézik szeptember végéig az osztrák fővárosban. A túlméretes drótszamáron a biciklis információs központ, a FahrRADhaus mobil verzióját viszik kerületről kerületre, hogy minél több bécsinek hozzák meg a kedvét a kerekezéshez.

Itthon is egyre nagyobb teret hódít a hétköznapi kerékpározás, immár nem csak hagyományos formában. Ezt az igényt felismerve kínálja gyerekszállításra, nagybevásárlásra is alkalmas városi közlekedésre tervezett kétkerekűit a Serpa Bt.

Akciós ár (Viszikli): 200.000 Ft + ÁFA
Megrendelhető vagy kölcsönözhető: http://viszikli.eu/index.html

Forrás: http://greenfo.hu/hirek/2013/05/09/europa-legnagyobb-teherkerekparja-becsben

Termeljünk magunknak áramot!

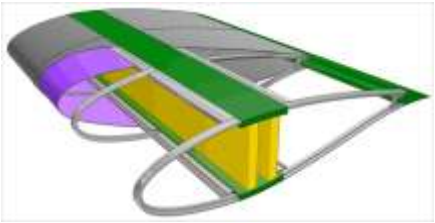

Világszerte számos fejlesztő foglalkozik kisteljesítményű, kisebb gazdaságok, városi lakóházak számára szélgenerátorok tervezésével. Van, amelyik könnyen összeszerelhető, gyenge szélben is jól teljesít, bekapcsolás után pedig számítógépes automatika irányítja a lapátok állását; de azt is feltalálták már, amelyiken építési textil borítja a halszálkaszerkezetű turbinalapátokat, ezzel 40 százalékkal csökkentve az előállítási költséget.

A szélturbinákat sok kritika éri amiatt, hogy veszélyesek a madarakra, idegesítő hangot adnak ki és látványként sem szépek, azonban léteznek olyan prototípusok is, amelyik mindhárom problémát kiküszöbölik, mert nincsen bennük mozgó alkatrész és beleolvadnak a környezetbe.

A hajócsavar alakú szélgenerátor különleges formája lehetővé teszi, hogy a generátor változó irányú és erejű szélben is egyenletes teljesítményt nyújtson, emellett rezgés- és zajmentesen üzemeltethető akár háztetőre szerelve is, továbbá a csavar összetételében jelenleg 50 százalék az újrahasznosított anyag mennyisége, de ez 100 százalékra növelhető.

A vitorla-elv alapján működő tányér alakú generátort a szél ide-oda csavargatja, így a szélenergia dugattyúk segítségével mechanikus energiává alakítható át, s mivel egy hidraulikus rendszerhez van kapcsolva, azután meghajtja az áramtermelő turbinát. Az energia tárolása is alkalmas szélgenerátor szintén nem kelt rezgéseket, és nem veszélyezteti a madarakat, denevérekret, hatásfoka pedig kétszeresen meghaladja a hagyományos szélturbinákét, míg csupán feleannyiba kerül, mint egy háromlapátos hagyományos modell.

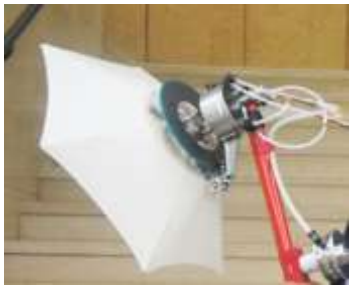

Forrás:
http://www.origo.hu/idojaras/20130419-az-ot-legerdekesebb-haztartasi-meretu-innovativ-szelturbina.html

Igazságosság ökológiai korlátok közt
- hogy mindenkinek jusson, de maradjon is

Faültetés délen, energiahasznosítás északon?

Ötlet: gyorsan növő fák ültetése, kivágása és feldolgozása a Globális Délen, majd az ebből kinyert „megújuló" energia szállítása a Globális Északra.

Reakció Európában: új áru számunkra, államilag támogatott faültetés a Délieknek, ami trükkösen „fejlődésnek" és „erdősítésnek" is nevezhető. Nagy ötlet!

Reakció Délen: Elég volt a gyarmatosításból! Ahogy az EJOLT *(Environmental Justice Organizations, Liabilities and Trade)* harmadik jelentéséből már világosan kiderült, a déli közösségek életére már így is lesújtottak a papír- és cellulózgyártás ipari igényeit kielégítő monokultúrás ültetvények miatti konfliktusok és az ültetvények miatti nagyszabású ökológiai pusztítások. Ezek a problémák csak tovább növekednek az Északon tapasztalható fokozott papírfelhasználás miatt, ami megköveteli Délen a termelés volumenének növelését.

Egy új iparág Délen az Északi energiaigény kielégítésére csak tovább rontaná a helyzetet. A *World Rainfores Movement* (Globális Esőerdő Mozgalom) új összefoglalója felsorolja a tényeket, magyarázatot ad a tendenciákra és részletekbe menően bemutatja, hogy ez az elképesztően őrült ötlet hogyan befolyásolná a Dél már most sem épp rózsás helyzetét.

Forrás: http://wrm.org.uy/plantations/Tree_plantations_to_generate_energy.html

Igazságosság ökológiai korlátok közt: jó példák

A Kislábnyom hírlevélben sorozatot indítottunk, amelyben különböző kezdeményezéseket mutatunk majd be, olyanokat, amelyek célja egy egyenlőbb, igazságosabb világ létrehozása úgy, hogy közben planetáris határainkat is figyelembe veszik. Következő példánk a

Fownhope CRAG: Karbon Kibocsátást Csökkentő Akciócsoport

A dél-nyugat Angliában található Fownhope falu Karbon Kibocsátást Csökkentő Akciócsoportja *(Carbon Reduction Action Group vagy CRAG)* a Fownhope CRAG. A kicsi, önkéntes, alulról jövő kezdeményezésben létrehozott akciócsoport 2007-ben alakult azzal az elsődleges céllal, hogy a csoport tagjai karbon-lábnyomukat csökkentsék.

A csoport tagjai egyöntetűen támogatják azt a célt, hogy egyéni karbon-lábnyomaikat fenntartható és méltányos szintre csökkentsék. Azzal is egyetértenek, hogy a légköri szén-dioxid mennyiségét 350 ppm részecskeszámban kellene maximálni.

Hogyan veszik figyelembe az ökológiai korlátokat?

A kezdeményezés legfőbb célja, hogy a CRAG tagjainak karbon-lábnyomát csökkentse, azaz kisebbre húzza össze. Ugyanakkor a tagok "támogatják egymást ebben a tevékenységben azzal, hogy megosztják a karbon-szegény életmóddal kapcsolatos tapasztalataikat és ismereteiket, illetve a szélesebb közösség számára tudatosságnövelő programokat és különböző akciókat szerveznek". Ilyen akció volt például, amikor a faluban 350 fát ültettek, vagy a megújuló energiát népszerűsítették.

Mennyiben és hogyan támogatják az igazságosságot?

A CRAG tagjai ezen felül önkéntesen támogatnak Gambiában egy fatelepítő projektet, amelyben a helyiek Jathropa fák ültetésével küzdenek az elsivatagosodás ellen és a fa magjából megújuló fűtőolajat állítanak elő. A faültetési program jó példa arra, hogy a társadalmi méltányosság problémájára választ adhatnak az ehhez hasonló, önkéntes támogatáson alapuló környezettudatos projektek, amelyek további társadalmi-gazdasági előnyöket is kínálnak.

A CRAG tevékenységi köre bővült az eredeti kibocsátás-csökkentési célokhoz képest. A csoport tagjai elkezdtek részt venni kapcsolódó projektek és megvalósíthatósági tanulmányok kidolgozásában, olyan témákban, mint például alternatív energia előállítása és elérhetővé tétele helyben (biomassza, napenergia), az élelmiszerek szállítási távolságának csökkentése, és egyéb, tágabb fenntarthatósági célok. Kapcsolatot létesítettek egy közép-európai klíma-klubbal (Gödöllői klíma-klub), akikkel tudást és tapasztalatot cserélnek. A média is érdeklődik a Fownhope-i CRAG iránt, amely így egyre több nyilvánosságot kap a régióban.

Angol nyelvű videó a Fownhope CRAG-ről itt található.

Forrás: http://intezet.greendependent.org/documents/CONVERGE_ebook_EquityWithinLimits_initiatives_web.pdf

Ezt a rovatot a következő szervezetek és programok közreműködésével és támogatásával írjuk:

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Vadovics Edina
Közreműködött: Antal Orsolya, Boza-Kiss Benigna, Gáll Veronika,
Kiss Veronika, és Vadovics Kristóf

Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
Tel.: 06-28-412-855
E-mail: info@greendependent.org
Honlap: www.greendependent.org

A Kislábnyom Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.

A GreenDependent Egyesület a következő szakmai szervezetek tagja:

Klímabarát Települések Szövetsége

Resource Cap Coalition
(Európai Koalíció az Erőforrás Használat Csökkentéséért)

GreenDependent Egyesület, 2100 Gödöllő, Éva u. 4. • Copyright © 2013 • GreenDependent.• Minden jog fenntartva.